

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 5545 Școl.

Notificare oficială.

Impregiurări neprevăzute au adus cu sine schimbarea termenului de calificare învățătoresc.

Cu abateri deci dela cerculariul consistorial din 27 Martie, a. c. Nr. 3556 Școl. se pune ca termen pentru facerea esamenelor de calificare învățătoresci ziua de 9/22 Iunie, 1908 și cele următoare.

Despre aceasta cei interesați se încunoștințează pe calea aceasta spre știre și conformare.

Sibiu, din ședința sen. școl. ținută la 8 Maiu 1908.

Consistoriul arhidiecezan.

O broșură.

II.

Scriitorul broșurei e de părerea, că nu agitatorii au să fie persecutați și ținuți în frâu din partea puterii de stat și a organelor sale, ci scopul se ajunge mai ușor, dacă sentimentele celor de buză nemaghiare vin cucerite și *patriotizate*. Și lucrul acesta se poate face pe calea răspândirii *culturii*. Recomandă aranjarea de espoziiți, din obiecte lucrute în motive naționaliste. Recomandă apoi reprezentațiuni chineematografice, în limba maternă a respectivei populațiuni, pentru că pe calea aceasta se poate storce simpatia naționalităților nemaghiare față de națiunea maghiară.

Dar o deosebită atențiune să se dea tinerimii naționaliste. Să i-se pună în mâni frumoasele și instructivele romane ale lui *Iokai*, pline de patriotism curat, firește, nu în limba originală maghiară, ci în *traducere bună*, făcută în limba proprie maternă. Cu astfel de cărți, ieftine de tot, ori împărțite chiar în mod gratuit, să se umplă toate bibliotecile școlare, chiar și ale școa-

lor medii de stat, cu limbă de propunere maghiară, ca elevii de altă limbă să le poată ceti în limba lor maternă.

Cărți bune *istorice* apoi asemenea să fie traduse în limbile naționalităților nemaghiare și să fie împărțite prin orașele și satele locuite de naționalități.

Mijloc bun pentru deșteptarea sentimentului patriotic e apoi și — *musica*.

Pe calea aceasta, cu mijloace culturale, s'ar putea da altă direcție sentimentelor, cu toate că cultura nici pe calea aceasta nu poate fi *naționalizată*. Românul de exemplu, chiar dacă e crescut în cultură maghiară, *tot Român rămâne!* Sentimentele sale sunt românești.

Trebue început deci de jos, dela copilașii cei mici. Trebuie adusă la valoare axioma, că în Ungaria formează delict și se pedepsește educarea nepatriotică a tinerimii. Datorința statului e, se dea astfel de educație tinerimii, ca să nu se ridice în contra patriei proprii. Asile de copii să nu fie tolerate, decât numai ale statului. Să se aducă lege, că în fiecare comună se ridică asil de copii maghiar, iar unde sunt asile de copii de altă limbă, ministrul e îndreptățit să le închidă, în cazul, că s'a convins, că educația se face în ele în spirit contrar statului și maghiarimii. Tot așa și școlile populare. Și pentru a putea controla mai bine școlile naționaliste, pentru fiecare cerc administrativ să se creeze câte un post de inspector școlar. Scopul însă să nu fie învățarea limbei ungurești, pentru că nu aceasta e esența lucrului, ci esența lucrului e, ca fiecare cetățean să *simțască* ungurește! Copiilor să li-se arete chipuri, mai frumoase decât cele românești din casa părinților, să li se cânte și ei să învețe cântări mai frumoase decât doinele ce s'au cântat copilașului român când se afla în leagăn, și să i-se spună povești, legende și fapte, mai mari

și mai vitejești decât ale lui — *Mihailu Viteazul*.

Societății maghiare îi face apoi de datorință autorul broșurei, ca față de tinerimea nemaghiară să se poarte așa, ca să nu-i dea prilej să prindă ură față de Maghiari. Căci și de altcum situația e foarte prielnică pentru deșteptarea urei. Copilul român cunoaște pe popa din satul său și pe plebanul catolic. Vede, că acesta din urmă trăiește mai bine, are casă mai mare, biserică mai luxoasă, iar școala e ca o casarmă, pecând popa de legea lui locuiește în o căsuță mică, bisericuța lor e de lemn și școala românească un cuteț. Merge apoi la școală, unde e pus să învețe o limbă, despre care el știe că i-se *impune*, că el *trebuie* să o învețe. Incepe să înțeleagă deci, că există o putere străină de cercul său de gândire, care pe unii îi asuprește, iar pe alții îi favorizează. El nu se ține de cei favorizați! În sufletul său să desvoaltă *invidia*, apoi *ura*, și firma *convingere*, că lucrurile să întâmplă așa cum se întâmplă din motivul că el e *Român*. Aceste sentimente, societatea maghiară are să le calmeze, iar nu să le potențeze. Focul să fie localizat și stâns de tot, iar nu aprins. Și *șovinismul* știe numai să aprindă, nu știe să stângă!..

În ultimul capitol al broșurei autorul se ocupă cu *socialismul*, punându-l față în față cu *naționalismul*. Și unul și altul cere *votul universal*. Și-l vor primi, pentru că așa vrea Regele. Ce s'a dat unei părți din monarhie, trebuie să se dea și celeilalte. Dar votul universal va fi o nefericire pentru Maghiari. Pentru că ori se dă *după dreptate*, și atunci Maghiarii pierd conducerea, ori se face o lege meșteșugite, care *eschide* *naționalitățile* dela dreptul de alegere, și atunci nemulțămirea și amărăciunea e și mai mare. Cei de altă limbă vor ști, sufletul lor va simți, că ei sunt *eschizați* dela drepturile cetățenești numai pentru că din întâmplare

sunt Români, Slovaci, etc. ca și cum ei nu și-ar face datorințele față de patrie tot așa de bine ca și Maghiarii. E grea problema aceasta, pe care are guvernul și legislațiunea să o rezolveze, pentru că orice restrângere e numai temporară. Peste câțiva ani ea poate se nu mai existe. Autorul înțelege adevărat așa, că dacă se pune de exemplu ca condiție pentru dreptul de alegere cunoașterea scrisului și a cetitului, în zece ani s'ar putea face ca toți cei de limbă nemaghiară să *știe* ceti și scrie!

E apoi o nefericire și aceea, că naționalitățile locuesc la țară, socialistii în orașe. Dacă dau mâna socialistii cu naționalistii, pot se ajungă stăpâni pe situație. De aceea, autorul încheie cu următoarele cuvinte de tânguire:

„... E fără păreche situația noastră, și nu știm unde va duce drumul pe care apucăm. Câtă vreme vor fi milioane în țara aceasta, cari se nutresc din cultură străină și-și întorc inima și interesarea spre ideea unui stat străin, — statul maghiar nu mai poate se urmeze în libertate idealurile de cari au fost însuflețiți odineoară regii nostri naționali și mai târziu politicianii nostri cei mari.

În ochii opiniunii publice europene vom ajunge să fim și noi „*omul bolnav*”, care nu poate să aibă planuri și dorințe, ca omul sănătos. Iar dacă năcazurile interne ne reclamă întreaga atențiune și putere, rămâne dată uitării misiunea noastră. Astăzi, cu toate că constelațiunile nisuesc spre unități politice mai tari și mai mari în teritorii, are încă maghiarimea misiune istorică aici. Dar dacă vom neglija chestia de naționalitate, ori îi vom da o rezolvare rea pentru noi, atunci nu va mai avea aici nime nici o misiune!”

O scurtă observare din partea noastră. Resolvați chestia de naționalitate *după drept și dreptate* și n'aveți să vă temeți de nimica. Mi-

FOIȘOARĂ.

Monografiile comunelor.

Concurs cu premii.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” și-a luat de scop, ca prin împărțirea de premii în bani să dea indemn și ajutor acolora din cârturarii nostri, cari s'ar hotărâ să facă *descrierea amănunțită (monografia) a comunelor din comitatul Sibiu*.

Fiecare lucrare are să cuprindă descrierea (monografia) unei singure comune, putând de altfel încurge despre o singură comună și mai multe lucrări.

Lucrările încurse se vor examina de un juriu literar, la propunerea căruia, comitetul Reuniunii agricole va conferi deocamdată următoarele 3 premii și anume:

Lucrarea care va fi aflată de cea mai bună, se va premia cu 90 cor.

Lucrarea declarată ca a doua de bună, se va premia cu 60 cor.

Lucrarea declarată ca a treia de bună, se va premia cu 50 cor.

Încurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1909.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei, încât se pot afla date, dela întemeiere și până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naționalitatea și religia lor. Câți știu ceti și scrie. Starea morală și materială a locuitorilor, în trecut și în prezent. Starea sanitară, traiul, ocupațiunea (câți au absolvat școli mai înalte, anume cine și ce ocupație are; câți sunt aplicați la meserii, la negoț, sau la alte întreprinderi?) îmbrăcămintea etc. a locuitorilor. Obiceiurile și datinile. Credințele deșarte. Jocul, cântecele, chinurile, bocetele, poveștile, glumele, etc. Limba vorbită cu toate particularitățile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor și a celorlalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi și cam câți oameni locuesc în una.

Descrierea edificiului școlar, anul zidirii lui, numărul încăperilor, al învățătorilor și al elevilor, mijloacele din cari se susține și eventualele isvoare din cari se s'ar putea susține și pentru viitor școala. Câți învățători au funcționat la școală și cum se numesc ei?

Descrierea edificiului bisericii, cu anul zidirii, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane încap în biserică. Dacă în biserică se găsesc lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură etc.

Mijloacele bănești ale bisericii, fondul propriu și celelalte eventuale fonduri și fundațiuni. Cercetarea bisericii. Numele preoților cari s'au peronat etc.

Descrierea progăzii (cintirimului) cu crucele, stâlpii, cu pomii și cu celelalte podoabe închinare de poporațiune în amintirea Țubiților răposați.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale și a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărimea și felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor și a soiurilor de poame; descrierea școlii de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot, cu mărimea lui de odinioară și de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fânațe), viilor, pășunilor, pădurilor și a pământului neproductiv. Unelte întrebuințate la lucrarea pământului, odinioară și acum, plantele ce se cultivă și plantele a căror cultură nu este cunoscută, dar ar fi potrivite a se cultivă. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebuințează de locuitori și câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor și a altor animale. Soiul, prețul și numărul lor. Aici să se arete anume, ce s'a făcut pentru îmbunătățirea rasei și ce ar fi de făcut și cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea așezămintelor din comună, cum și a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat de R. Simu, a comunei Gurarului de I. Muntean și a comunei Răhău de N. Cărpeneșan.

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” să se trimită până la 25 Decembrie n. 1908. Ele să se însoțească de un plic (ouvertă) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului, iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji, ca lucrările aflate bune și premiate să fie tipărite.

Sibiu, 20 Maiu 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.”

Pant. Lucașa
prez.

Vic. Iordășianu
secretar.

Vorbe înțelepte.

Nu aceea ce știe omul, îl face pe om înțelept, ci direcția spiritului său, de a nu judecă, a nu vorbi, a nu face nici o faptă, înainte de a precumpâni, măsura, scruta și calcula. Insușirea aceasta îi dă omului îndreptățirea, de a fi considerat de înțelept din partea semenilor săi.

siunea avută în curs de o mie de ani și mai bine, de a conduce popoarele nemaghiare din patrie, are să vă rămână neștirbită și pentru mai departe. Iar dacă misiunea aceasta e de altă natură, și tinde la asuprirea, ori nimicirea celorlalte popoare, ea nu mai e misiune, ci altceva!

Banca culturală.

Răspuns „Revistei Economice“.

„Trebuie să ținem sama de categoriile, din cari vom să închiegăm o forță colectivă; să pipăim pulsul lor, să le judecăm cu toată liniștea echilibrul actual și să căutăm pe ce căi să poate ajunge la o legătură trainică“.

Oct. Goga.

„Revista Economică“, organul financiar-economic al multor bănci românești, să ocupă în Nrul 20 dela 17 Maiu a. c. cu propunerea mea, făcută în sesiunea din anul acesta a sinodului arhid., pentru înființarea unei bănci culturale.

Nu convine firii mele de-a intra în polemii, cari ușor pot devia în personalități, pe cari în activitatea mea publică de 14 ani totdeauna le-am ocolit; dară cu toate acestea tonul pentru mine batjocoritor, și bagatelizator, și deci apărarea demnității mele personale; apoi titlul tendențios „*idolul de aur în sinoade*“, sub care autorul articolului să încearcă a combate minunata idee a băncii culturale, proiectate de mine, precum și iminenta necesitate de-a întrupă spre binele obștească această idee, izvorită din o adâncă și nepreocupată convingere, mă îndatorează a-mi apăra propunerea, combatând argumentele, ce le pune „R. E.“ în calea realizării ei.

Autorul articolului — își introduce articolul său cu concluzele, aduse anul acesta în sinodul dela Arad și Caransebeș în chestiunea: „*Să fie, sau să nu mai fie, pe viitoriu preoții și mai ales protopopii directori executivi la bănci?*“

Atinsă odată aceasta chestiune, profit de ocazia binevenită de a-mi descoperi părerea, că eu nu aprob să fie preoții și protopopii, nici directori executivi la bănci, nici cassari sau astfel de funcționari, ale căror îndatoriri de oparte le află incompatibile cu chemarea lor preoțească, de altă parte reclamă atenția și munca unui om întreg, încât e cu neputință, ca unui astfel de funcționar să-i mai rămână cuvenitul timp fizic și energia de lipsă pentru ocupațiunea sa de căpetenie, care-i dă caracterul de preot.

Eu cred, că asemenea cazuri vor și fi trecătoare. Preoții și protopopii au ajuns vrând-nevrând în fruntea unor bănci, fiind acelea întemeiate de ei, și având ele lipsă de autoritatea, trecerea și legăturile lor, ca să treacă peste greutatea începutului. Drept vorbind — nefiind acelea posturi la început împreunate cu salare — nici nu să prea îmbulzesc alți inteligenți români, ca să se lupte cu acele greutăți. Mulți au slugit la început chiar gratuit. Mai târziu însă — în măsura în care banca s'a întărit și operațiunile ei s'au înmulțit și complicat — se impune, ca asemenea directori sau oficiali să ajungă tot mai mult la gândul, că trebuie să cedeze locul altora. Ba — precum vedem — nici nu prea e lipsă mare să se gândească înșiși preoții și protopopii la așa ceva, căci — băncile odată pornite și asigurate — să găsească prea ușor „advocați“, cari să scoată la iveală această incompatibilitate, cerând dela forul competent scoaterea preoților dela taraba cu banii; având — de sine să înțelege — să urmeze acum înlocuirea lor — în lipsa de

oameni specialiști — fie și cu „advocați“, pe cari — firește — nu-i poate lăsa demnitatea a primi postul de directori executivi, decât pe lângă un salar sistemizat și cât de mărișor.

Desvoltarea firească și corectă a lucrurilor nu poate fi alta, decât ca preoții să evite a ocupa asemenea funcții; sau — unde le au — să le cedeze la momentul cel mai oportun aceloră, cari vor ști să conducă institutul și desvoltarea economică a clientelei spre progres și înflorire; iară membrii din cler să se mulțamească a fi numai membri ai consiliului de administrațiune, unde își pot valida experiențele lor economice spre binele obștească, ținând și la locul acesta în deosebi cont de trebuințele culturale ale instituțiilor, pe cari în prima linie sunt datori ale apărării și întăririi, și cari au sume de bani depuse la acele bănci.

A să retrage însă și din aceste consilii, sau a fi scoși din ele, nu poate fi nici în interesul cauzei economice a poporului nostru și nici a desvoltării sale culturale, căci — ori cum ar fi unii de pesimiști în aprecierea activității clerului pe acest teren — totuși meritele lui nu să pot tăgădui. În lipsa de alți bărbați, cari să apere și pe teren economic, social etc., poporul nostru, care trăiește în referințe de tot excepționale, — mulți preoți s'au luat după cuvântul apostolului Pavel și „*făcându-se tuturor toate*“, au început să salveze și pe teren economic ce le-a fost cu puțință, punând o temelie cât de modestă, pe care urmașii lor, mai iscusiti, s'o desvoalte tot mai mult și mai cu succes fiind specialiști.

Trecând „Rev. Ec.“ la meritul propunerii mele, — ce-i drept — nu-mi face onoarea de a-mi aminti numele, dar în schimb bagatelizează întregă propunerea mea, mă persiflează într'un mod de tot simțitor, numind „foarte sforăitoare“ conziderantele din introducerea și motivarea propunerii mele, iară însași salutara idee a băncii culturale o timbrează cu epitetul de „nerumegată“, dorind ca cei competenți „după o matură studiere a chestiunii să pună la dosar propunerea aptă a periclită biserica“.

Ca să merit a fi tractat astfel, autorul articolului aveă datorința a publică în „Rev. Ec.“ întregă propunerea mea, ca cei ce o cetesc — să nu fie apriori ispititi a crede, că eu am intenționat în adevăr a iniția întemeierea unei „bănci pur clericale, conduse de cler și de organele bisericesti, de sus până jos“... Dar autorul n'a făcut aceasta, ci a deplasat anume întregă chestiunea pe un teren, pe care eu nici când n'am pășit, ba nici n'am intenționat a păși. Presupun, că a făcut aceasta intenționat, căci numai așa putea aveă oarecare *razim aparent* de a mă combate; ba mai mult, însuși autorul articolului, trăind în Sibiu, *trebuiă* să știe bine, cumcă nu *fictiva bancă clericală*, visată de d-sa și combătută în articolul „R. E.“ este ținta preocupății mele. Dar, de nu făcea așa, de nu deplasa afacerea de pe terenul cel adevărat, *întreg articolul era de prisos*, căci în fața intențunii mele, corect înțelese, toate argumentele Revistei se tolesc „ca ceara de fața focului“, și de dorința caldă și vie a tuturor oamenilor nepreocupați, cari cu adevărat dorăsc să aflăm mijloace noi pentru acoperirea leghionului de trebuințe culturale, ce ne copleșesc.

Declar deci cu toată hotărârea, că propunerea mea și scopul ce urmăresc a realizarea ideii date, nu numai nu stau „în conflict cu învățăturile lui Cristos“, cum afirmă Revista, ci dimpotrivă, izvorăsc din cea

mai lămurită și altruistă dorință de a creă pe-o cale sigură și cinstită mijloace noi pentru a îndeplini multe din cele mai nobile învățături tocmai ale M. Cristos. Aceasta a putut-o deduce ori ce om nepreocupat din cuvintele, cu cari în sinod am introdus propunerea și chiar și din primele considerante, ce s'au publicat în legătură cu propunerea mea.

Am accentuat anume, cum în cursul ultimei sesiuni sinodale s'au scos la iveală din toate părțile mulțimea de lipse, ce le are biserica noastră în munca ei pentru progresul cultural și moral al credincioșilor; am înșirat un pomelnic întreg de trebuințe culturale, dela *îndeplinirea cărora atărnă viitorul nostru*; am arătat, că mucu-i la deget și cuțitul la os, că acum ori niciodată trebuie să trecem dela vorbe frumoase și însuflețitoare la *fapte*; am scos în relief și aceea, că — fiind primejdia mare — trebuie să punem la o parte orice considerante și interese particulare și să stăruim cu toții a *face ceea ce după împrejurările noastre e cu puțință a se realiza*.

Reasumând îngrijorarea, ce s'a manifestat în timpul din urmă în întreaga ziaristica noastră și zburcămarea atător fii vrednici ai neamului întru de a află căi și mijloace pentru salvarea intereselor n. culturale: — mi-am exprimat temerea, că nu vom ajunge la creangă verde cu cele mai multe din mijloacele proiectate de alții, precum sunt: *marcele culturale, darea de 1 cor. de suflet, jertfirea dividendei de pe un an, colecte noi, taxe de 1/2% pe salariile tuturor, colectare de ouă, etc.* Asemenea mijloace sunt parte fantaziste, neexecutabile, parte pot aduce foloase locale mai mici; dar multe noastre trebuințe nu se vor putea acoperi cu ele, fiind aceste trebuințe *statornice*, și deci reclamă sprijin permanent.

Ce om nepreocupat îmi va putea deci lua în nume de rău, că în o asemenea atmosferă, plină de îngrijorare, am îndrăznit și eu a iscodi cu mintea *un nou mijloc*, nu de natură fantezică, ci *absolut realizabil* și încă fără nici o jertfă deosebită.

Eu află, că așa ceva nu numai nu-i contrar scopurilor, ce trebuie să le urmeze acei membri ai cînului călugăresc, cari sunt între cei dela cărma trebilor noastre bisericesti-culturale; ci din contră, asemenea îndeletniciri monahale le țin de o podoabă a călugărilor, cari înțeleg rostul lor în biserica noastră, care trăește în cunoscutele ei împrejurări maștere și grele.

Asigur de altcum pe autorul articolului din R., că dacă — așa fi și eu călugăr dela podromul st. Ioan Botz. din muntele Athos, sau și numai din regatul român, unde biserica ortodoxă este biserică de stat — nu m'ași gândi la înmulțirea venitelor bisericești mele, ca să-și poată cu atât mai ușor împlini marea misiune bisericească și națională, sau cel puțin nu în așa măsură; ci — cunoscând îndatorirea statului de a pune la dispoziția bisericești toate mijloacele bănești, de cari are lipsă — așa stăruind cel mult, ca ministrul cultelor să nu uite a lua în budgetul țării pozițiile bisericești de lipsă. Intre astfel de împrejurări ar rămânea tuturor călugărilor nostri posibilitatea a-și vedea tot numai de psaltire, triod, penticostariu și de viața sfinților.

Dară chiar și în asemenea situațiune aflându-ne, tot nu află de bine, ca biserica se fie de tot aservită intereselor statului, nici chiar atunci, când statul încă-i ortodox. E bine și acolo, ca biserica, în interesul ei, și în interesul statului însuși, să fie mai independentă.

Iată deci, că și acolo clerul, și chiar și călugării de talia noastră, e bine să se gândească și la mijloacele materiale pentru existența bisericești, și să nu aștepte toate dela alții, cari de multeori își dau cu o mână, dară cu cealaltă mână și cu o cale își cam leagă mâinile proprii. Cu atât mai vârtos să cere acest lucru la noi.

Asta, onorabilă Rev., n'are nimic de-a face cu „*cămătarii, pe cari Cristos i-a gonit cu biciul din sinagogă*“. Deci ridiculizarea mea pe această temă, nu poate fi justă. Rugăm deci onorata Rev., să rămâie după puțință pe lângă paragrafii legii comerciale și să lase „*canoanele*“ în grija altora.

Articolul Revistei culminează în *bănuiala*, cuprinsă în următorul pagasiu:

„Dar interesul bine priceput al bisericești nu permite ca acel institut să-l înființeze biserica, angajându-și și *capitalurile și organele* la înființarea, la alimentarea și la susținerea acelei instituțiuni profane *speculative*, incompatibile cu vocațiunea și spiritul bisericești creștine“.

În forma aceasta întreg înțelesul nu corăspunde intențunii mele.

Nici când nu m'am gândit, ca „banca culturală“ proiectată de mine să fie o *bancă exclusiv a bisericești, condusă de preoți*, ca directori executivi, *oficiali* etc., ca biserica să-și investească în *speculațiuni profane capitalurile* și încă *toate* câte le are; ci m'am gândit, cum am zis și în o considerantă a propunerii mele, ca „*preoți, învățători, advocați, medici, profesori, industriași, comercianți și alți fruntași*“, cari doresc *sincer* progresul nostru moral și cultural, a-decă atâția particulari de valoare, să ofere „*capitalul social*“ de lipsă pentru banca culturală. Acestia să se grupeze în jurul scopului măreț de a *ridica cultura credincioșilor bisericești*, mulțamindu-se cu *dividende minimale* și vărsând venitul pe altarul binelui obștească.

La o astfel de bancă m'am gândit eu, iar nu la de acelea, unde direcțiunea cu câțiva funcționari — dispunând în toate adunările generale de majoritatea voturilor — să-și facă salarii, tantieme și marce de prezență *grase*, fie și de 200-000 cor. anual, despre cari „R.“ afirmă, că nu lucră „*în spirit creștinesc*“.

Astfel de bănci avem; deci ar fi timpul să ne mai gândim și la bănci puse pe alte baze, cum au și alte popoare mai culte ca noi și cu ajutoare și din alte părți. E asta păcat?

Nu la „*speculațiuni profane*“ m'am gândit eu, ci pur și simplu la modul *cum s'ar putea ca biserica să-și exploateze pe cale cinstită puterile, de cari azi dispune, cât mai bine și în folosul nu al unor grupări anumite de oameni, ci în favorul instituțiilor sale culturale*.

Aceasta s'ar putea foarte ușor — după părerea mea și a multor altora, cari m'au felicitat pentru „*nimerita idee*“, pe calea unei bănci culturale, pe care biserica — tocmai în urma laudabilului ei scop ideal — s'ar simți datoare a o sprijini din toate puterile, nu cu întreaga ei avere, ci măcar cu o parte din capitalul, cu care astăzi contribuie la sporirea dividendelor și a remunerațiunii directorilor din consiliul de administrațiune a altor bănci, cari nu lucră „*în spiritul bisericești creștine*“.

Cu cât oferă bisericești asemenea bănci mai multă siguranță și garanție pentru capitalurile ei decât o bancă culturală, condusă de fruntași, cari nu urmăresc căpătuirea neamurilor sau dividende grase, ci sunt legați prin un gând ideal?

Din espunerile mele să nu creadă cineva, că eu nu cunosc însemnătatea cea mare economică și românească a băncilor noastre și îndeosebi a acelor, unde biserica este angajată cu sute de mii, ba chiar cu o foarte considerabilă parte, sau chiar cu $\frac{1}{2}$ a întregii sale averi. E deci de prisos a spori vorba în direcția aceasta. Nu încap nici o îndoială, că e bună mâna acționarilor particulari, în care intră dividendă băncilor noastre; și — întrucât am și eu unele acții la câteva bănci, aceea mână e chiar și mâna mea proprie; dară apoi chiar și mai presus decât mâna proprie trebuie să ne fie tuturor — inclusive cei dela băncile actuale — *mâna organismului nostru cultural*, care se întinde spre noi, cerșindu-ne obolul, fără de care nu poate trăi și nu se poate desvolta.

Din acest punct de vedere aștept eu să judece financierii noștri propunerea mea, analizând în mod nepreocupat considerantele mele. Nu să le numească d'a capu „sfârșitoare” și să le desconsidere, ci să sară cu *experiențele lor de specialiști* în ajutorul ideii, indicând eventualele momente, cari le par incorecte și înlocuindu-le cu altele, pe cari cei competenți a hotărâ soarta propunerii mele de sigur le vor aprecia și primi cu recunoștință. Aștept deci dela toți, ca nu interesul propriu, ci binele obștesc să-i călăuzească, când apreciază propunerea mea; iară nu s'o mână de-adreptul la dozar, lăsând ca și pe viitor alții să ne exploateze averea, a căror venit mai mare așa multe și arzătoare trebuințe ar putea acoperi.

Noi călugării, urmând pilda lui Christos, avem simpatie mai mult pentru dobitoacele, cari nu „rumegă”; deci nu-i mirare dacă am lansat o „*idee nerumegată*”. Rămâne acum să o „rumege” financierii și să o întregească, cum vor afla mai bine; dară să o îndrume spre dozar însemnează, să voiești a *exploata* și pe mai departe credulitatea celor ce n'au avut până acum îndrăsneala a pretinde *emanciparea* economică a bisericii de sub tutoratul străin.

De sine se înțelege, că o bancă culturală, care se obligă a da bisericii tot venitul ei, și pe care biserica tocmai de aceea vrea s'o sprijinească și încă în interesul ei: — trebuie să permită cercurilor bisericești un „*control mai nemijlocit*” decum îl are azi d. e. la băncile, unde își plasează capitalele.

„Albina” de ce a instituit „revizori” pentru băncile, cărora le dă escompt, de sigur mult mai mic decât sumele investite de biserică la ea? Asta o doresc și eu dela biserica față de banca culturală.

Toată lumea va râde azi de capacitatea cu adevărat călugărească a consistoriului nostru, care are la „Albina” *anual* o foarte mare parte a întregii sale averi în depuneri, scrisuri fonciare etc. După bani biserica capătă 4—4 $\frac{1}{2}$ maximul 5%. Acții consistorul nostru n'a avut. O altă biserică din patrie însă are mai multe sute de acții dela „Albina”, după cari ia 28%, provenite în mare parte și din milioanele noastre, a celorce ne mulțămim cu minimalul de 4—5%. Va să zică, noi indirect devenim tributarii altora. Nu am atins cazul acesta, pentru că doară mi-ar părea rău de câștigul acelei biserici, care — întrucât e românească — tot spre progresul neamului nostru folosește câștigul; și de sigur nici conducătorii acelei biserici nu-mi vor lua în nume de rău, dacă scot la iveală îndatorirea mea, de a mă îngriji mai întâi de progresul bisericii mele.

Ba nici conducătorii „Albinei” n'au să se supere pentru aceasta, căci — întrucât sunt și ei în parte fi ai bisericii ortodoxe române și încă membri în toate corporațiunile bisericești de jos până sus — au și ei datorința, întărită cu jurământ, de a lucra pentru binele acestei biserici și deci și pentru progresul ei în cele materiale. Dară aceea politică financiară, pe care în curs de 30 ani au făcut-o consistorul nostru sub influința conducătorilor „Albinei” de a depune, am putea zice, la o *singură bancă* milioanele disponibile cu cele mai minimale dobânzi, nu va zice nimenea, că-i financiară cea mai bună ce o poate face o biserică; iară a mai face și alte operațiuni nu poate fi timbrat îndată de „*speculațiune profană*”, incompatibilă cu misiunea bisericii.

Pentru Dzeu! Acolo să fi ajuns noi, încât — dacă cineva din consistor *îndrăsnește a se gândi* și la alte plasări cinstite a banilor bisericii — să fie timbrat, că vrea să joace „*va banque*” cu averea comună?

Nu, domnilor dela Revistă! Nu *va banque* — cum afirmați dv. — vreau eu să joc cu banii bisericii, căci cine mă cunoaște personal acela știe, că eu și de zece ori mă gândesc și resgândesc până să scot un ban din pungă, dară vreau să opresc — pe cât voi putea — exploatarea bisericii pentru scopuri mai îndepărtate de biserică, și pentru asta nici un om cu minte nu-i iertat să se supere pe nime, căci doară nu vreau binele meu, ci al bisericii și al viitorului credincioșilor ei.

Dacă dragostea consistorului pentru „Albina” nu era așa mare, de sigur că banii bisericii s'ar mai fi investit și în moșii, cari azi valorau cel puțin de 2—3 ori atâta. O moșioară cumpărată la Ilia cu 6000 fl. s'a urcat azi în preț cel puțin cu 30.000 cor., iar etalonul depunerilor a progresat tot scăzând.

De când sunt membru al consistorului am stărut cu trup cu suflet pentru cumpărarea de moșii, de câteori numai mi-s'au părut avantajoase condițiile de cumpărare; ba moșioarele dela *Miercurea* și *Geaca* le-a cumpărat consistorul prin mine. Imi aduc însă aminte, cum atât înainte, cât și după cumpărare, oamenii „Albinei” din consistor m'au apostrofât în mod dăjnit: „*Vezi vedea dta, unde veți ajunge cu moșiile! Biserica n'are puțință a le exploata*”.

Așa se vorbea, deși prețul de cumpărare la ambele casuri nu trecea peste 90 fl. jugărul.

Am văzut bine, căci moșioara dela Miercurea — pe lângă că aduce cuvenitele percente — după 3—4 ani s'a urcat în preț cu $\frac{1}{4}$ dela suma de cumpărare, iar scrisurile fonciare au scăzut dela 5 la 4 $\frac{1}{2}$ %. La Blăjeni de ce se rentează moșiile?

Din asemenea casuri eu, care vreau să fiu independent în gândire și purcedere, trebuie să conclud, că oamenii dela Revistă, cari stau în legătură cu „Albina” sunt contra ori cărei operațiuni financiare, la consistor, și nu află de sigură nici o investiție, decât depunerile la banca proprie.

Autorul articolului din „R. E.” ne desminte dela întemeierea băncii culturale și cu argumentul, că „*clericii conștiențioși întru împlinirea datorinței lor ideale, nu se pricep la afaceri profane financiare*”. Deși autorul e oficial al „Albinei”, totuși uită, că și în cercurile bisericești pot exista oameni, cari să se priceapă la afaceri de bancă, dacă nu mai bine, cel puțin atâta cât actualii financierii de cari dispunem. Și apoi chiar întemeietorul „Albinei” a fost un modest *dascăl confesional*, deci eșit din cercuri bisericești; și totuși pe urma ideii lui azi mulți advocați și financierii trag venite frumoase. Acest dascăl confesional a condus multă vreme cea mai mare bancă românească „Albina”, iar astăzi o conduce un bărbat și mai „clerical”, un candidat de preot, ba — dacă n'ar fi căsătorit — ar putea fi chiar candidat de o treaptă preoțească mult mai înaltă. Iată deci, că și din Nazaret poate eși o idee bună, chiar și pe terenul financiar.

Dar apoi — chiar abstrăgând dela asta — eu nu m'am gândit ca conducătorii de fapt să fie clerici, ci cei mai buni *specialiști*.

De altă parte fantoama, că banca proiectată de mine ar putea *licuida*, nu sparie pe nime, căci — dacă am mânăca în toate acțiunile omenesți dela eventualitatea cea mai rea, atunci n'am mai întreprinde nimic. De ce se licuideze? Avem vre-o 170 bănci românești. Cele mai multe merg bine, unele chiar briliant. La banca culturală noi am dori de conducători pe cei mai buni dintre oamenii noștri de finanțe; deci de ce tocmai banca culturală să aibă așa sigure prospecte de licuidare? De ce tocmai acestia „*să nu fie cu destulă precauțiune, să acoarde credite prea mari*”? Și specialiștii pot greși, fără să licuideze banca lor.

Preotului *I. Câmpean* din Prigor, amintit în articol, o bancă condusă de „*neclerici*” i-a dat câteva zeci de mii împrumut pe moșia, care acuma o descopere astronomul *Tood* pe planeta Marte, și totuși n'a licuidat. De ce nu licuidează Sparkassa din loc, la care m'am gândit în considerantele propunerii mele, și după modelul căreia mă gândesc să purcedem și noi acomodându-ne timpului de azi?

Sașii sunt o mână de oameni și au numai în Sibiu bănci puternice, una mult mai puternică ca Albina, deci de ce poporul român, mai numărös și în frumoasă desvoltare n'ar putea susține — fără periclitarea băncilor existente — și o bancă culturală? Ce interese economice pretind, ca noi să nu ne mai creăm instituțiuni nouă, fie și financiare, și încă pe baze mai laudabile ca cele vechi, dând și „*creditului o direcțiune mai avantajoasă țărânilor*”?

Noi nu ne-am gândit la conducători d'al de *Bontoux* și nici la speculațiunile lui riscate și la răsturnarea firmei Rotschild și a alianței izraelite, una din cele mai puternice asociații financiare din lume, ci la operațiuni mai modeste și sigure, fără risic.

Și apoi Consistoriul își va rezervă oarecare mod de înrăurire asupra acelei bănci culturale; iar de altă parte acest consistoriu — deși for duhovnicească — totuși din mila lui Dzeu are fericirea de a număra între membrii săi pe toți conducătorii ortodoxi ai Albinei și pe unii și dela alte bănci. Astfel aceștia, ca financierii specialiști, își vor face datorința de a nu lăsa pe „clericii nepricepuți” să facă greșeli, să prăpădească averea, azi în mâna lor, iară mână condusă de ei împreună cu noi, cum însă exclusiv în favorul bisericii. Și nădăjduim dela Dzeu, că și pe viitor financierii, mai ales dela Albina, vor avea aceiași bunăvoință către consistoriul nostru, că și vor păstra — spre binele obștesc — locurile ce le au în el, deoarece — când e vorba de ei — nu mai aplică aceeași logică, care o aplică față de noi.

Noi clericii să ne vedem de molitfelnic și de cele duhovnicești. Foarte bine! Dar pentru aceea ei — financierii — pot fi și rămâne și pe viitor diriguitorii chiar și a

celor mai spiritualnice afaceri ale consistoriului și ale bisericii. Noi clericii suntem buni, ca și la noi acasă să fim conduși de alții. *Merci* de asemenea reciprocitate!

Ba — dacă ne uităm bine înprejur — îi găsim pe aceeași și în comitetul Asociațiunii, care e: „*pentru cultura și literatura poporului român*”, iară nu pentru *finanțele lui*. Ei sunt buni la toate. Noi clericii nu suntem de nimic, nici chiar la noi acasă.

Să fiu bine înțeleș. Prin cele de mai sus nu voiu să afirm, că albiștii și alți financierii n'au meritele lor la conducerea afacerilor bisericești dela consistoriu, etc., sau a celor culturale dela Asociațiune. Doamne fereste! Vreau numai să arăt netemeinicia argumentării colaboratorului dela „*Revista Economică*”, că preoții n'ar putea avea și ei oarecare pricepere și la treburi financiare, și deci ar „*riscă puțină avere agonisită cu multă trudă*” și n'ar fi în stare a dezvoltă la banca culturală cuvenita influință favorabilă bisericii. Hotărît că dă! Ba oamenii de azi ai consistoriului ne oferă deplină garanție, că țin cu sfințenie la progresul fondurilor bisericești, pe cari așa de frumos și atât de laudabil le îngrijesc și conduc. Au ei simțul cuvenit de a nu intra în întreprinderi riscate, și — afară de cazul lui Șaguna dela 1859 — nici nu cunoaștem altă întreprindere cu sfârșit păgubitor mai simțit. Șaguna a investit 24.000 fl. în acții de ale societății metalurgice pentru exploatarea minelor de aramă dela Szt. Domokos și Füle, dar după câțiva ani s'a pierdut aproape întreg capitalul și biserica a mai căpătat abia 2000 fl.

Dacă financierii noștri au poftă a conduce nu numai bănci, ci toate instituțiunile noastre bisericești și culturale, atunci aibă și ei creștinească virtute mirenească a ne permite și nouă preoților, și chiar și călugărilor, nu întru atâta de a ne ingeră în afacerile lor financiare, ci barem de a ne îngriji de paralele bisericii și de cât mai rentabilă lor fructificare, așa după cum dictează interesele bisericii și nu tantemele directorilor, sau în cazul cel mai bun dividendele acționarilor.

Din espunerile mele va înțelege deci oricine, că eu n'am intenționat a să face un lucru riscat și necompatibil cu misiunea bisericii noastre. Am „*cerut ca consistoriul numai să studieze cauza întemeierii unei bănci culturale*”, căci — dacă-i vorba să și plaseze acolo nu „*toate fondurile bănești ale bisericilor*”, cum ne sperie *Revista*, ci ceea ce are azi aiurea, sau o parte din ea, cu aceeași sau cu garanță și mai puțină, decum ar fi la banca culturală, — apoi în prima linie ea, biserica, e datoare a să gândească și a fi în clar cu temeliile, pe cari ar trebui pusă noua bancă.

Și eu am doar atâta dragoste față de biserică, căreia mi-am închinat viața, și chiar și atâta pricepere ca să simț, că biserica ca atare nu-i bine să și prefacă exactoratul său în institut de credit și economii, ca toate băncile, ci din numărul cel mare de fruntași români din comunele noastre să găsească și numai un *consorțiu* și încă *restrâns* de bărbați valoroși, în cari are deplină încredere. Aceia să întemeieze independent de organismul bisericii banca culturală, la care biserica va oferi un stoc de bani, îngrijinduse ca cu aceia să se opereze între condițiuni cât mai sigure și asigurându-și tocmai și scopul acesta cuvenit drept de control. Lucrul trebuie *bine, bine de tot* studiat.

Ceice au vorbit cu mine în chestiunea asta, știu, că eu totdeauna la o așa bancă m'am gândit și nu la exagerațiile din „*Rev. Ec.*” Eu

cântări populare din România. Toate frumoase, drăgălușe și bine executate. După cântări a urmat piesa teatrală, jucată cu multă pricepere de prietenii inv. D. Magda, L. Chirilă, D. Bedelean și de d-șoarele S. Nicoară și E. Pop.

D. Magda în Harță Răzăs ne-a dat să vedem pe țărani români așa cum e, cinstit și isteț, cu dragoste naivă de măriuța. Credeai că n'aveam înaintea noastră pe un diletant, care acum joacă primăoară, ci pe un artist probat. Iar rolul Măriuchi jucat de d-șoara S. Nicoară a fost predat cu gingășie și naivitate. Mult haz a produs L. Chirilă în rolul poetului închipuit Bursuflescu.

A fost jucate precis și celelalte roluri. Laudă și recunoștință se cuvine tuturor debutanților și conducătorului, care atât de bine și frumos ne-a știut prezenta bunurile noastre culturale în fața străinilor ce erau de față. Dorim, ca munca începută să nu înceteze, că e lipsă de multă lumină și în aceste părți.

După producțiune a urmat joc până în zori.

Concertul s'a aranjat în favorul fondului protopopesc. În a III-a ședință s'a cetit tema dată de Preav. Consistor: „Care este cel mai potrivit metod pentru instruirea adulților în scriere și citire?” dată spre lucrare prietenului E. Stoica, care a și lucrat-o cu multă pricepere.

În cursul discuției se accentuează între altele momentul, că pe cei adulți îi putem mai repede introduce în scris și cetit, fiind ei pe un grad de pricepere mai superior. A află cel mai nimerit metod ar fi cu puțință numai după un studiu mai îndelungat, bazat pe experiență.

Cu acestea conferința a fost închisă. În numele conferinței îi mulțamește dlui comisar pentru probata conducere fratele Stoica, accentuând dragostea ce o avem față de fostul profesor al nostru și asigurându-l și mai departe de elipirea noastră.

În cuvinte alese accentuează activitatea mănoasă a dlui comisar, care e spre folosul poporului nostru.

De încheiere amintesc, că ședințele conferinței au fost onorate cu prezența dlor V. Gan, protopop, S. Samoilă, preot, D. Muntean notar cercual, Tătar st. în drept și I. Eröss, delegatul insp. regesc.

Pe deplin mulțamiți ne-am depărtat din locul unde am avut și noi 2 zile senine în anul acesta plin de năcazuri și de munoș grea. Db.

NOUȚĂȚI.

Esamene de calificățiune. Dela cererile pentru admitere la esamenul de calificățiune învățătoarești lipsesc unele documente, cari dacă nu vor fi înaintate aici în termen de 8 zile, cererile se vor respinge. Defectele sunt: 1. Georgiu Bucurenciu, lipsește cartea de botez, și absolutorul pedagogic. 2. Ilie Sacheli nu produce nici un document. 3. Gavril Pică, lipsește testimoniu școlar. 4. Nicolau Haneș, lipsește cartea de botez, testimoniu școlar, testimoniu de serviciu. 5. Ioan Leucă, lipsesc toate documentele. 6. Vasile Bocșa, lipsește cartea de botez, celelalte documente sunt în copie.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a primit dela institutul „Lipovana” o donațiune de K 50, pentru scopurile școlii industriale.

Pentru catedrală. Dnul Petru Bancolescu din Brăila (România), deputat în camera română și soția sa Maria, au donat la fondul bisericii catedrale din Sibiu suma de 100 lei.

Condamnat. Domnul Sever Bocu, redactorul „Tribunei”, a stat Marți în fața curții cu jurați din Oradea-mare, acuzat pentru patru articole agitatorice, apărute în „Tribuna”. În trei cazuri jurații l'au aflat nevinovat, iar în al patrulea vinovat. Tribunalul l-a pedepsit apoi cu 14 zile temniță de stat și 100 coroane amendă în bani.

Adunare de constituire ține reuniunea femeilor române de religiunea greco-orientală și greco-catolică din comitatul Târnavei-mici, Duminecă în 31 Maiu n. la orele 2 d. a. în sala mare a hotelului „Nemzeti” din Diciosântmărtin. Ministrul reg. ung. de interne a povăzuit cu claucula de aprobare statutele reuniunii, a cărei prezidență interinală e doamna văd. Aneta Zăhan n. sc. Popp, iar notar interinal e dl protopop Laurențiu Pascu.

Dela „Academia Română.” Astăzi, Vineri, se ține la „Academia Română” din București ședința publică. Va vorbi dl D. A. Sturza despre cei „Patruzei și doi de ani de domnie a Regelui Carol I.”

Operă în Sibiu. Teatrul a fost îndesat de public și la reprezentațiunile date Mercuri și Joi din partea societății de operă a dlui director Leo Bauer. Mercuri s'a cântat opera „Die Jüdin” iar Joi „Rigoletto”. Cei cu roluri principale au fost aplaudați cu căldură, în deosebi artiștele Rossi și Ana Hecker, apoi artiștii Dura, Hecker, Lorenz, etc. Măne Sâmbătă se dă opera „Aida”.

Congresul arhitecților. Luni s'a deschis la Viena congresul arhitecților. Deschiderea a făcut-o ministrul de interne din Austria. Au fost reprezentate aproape toate statele europene și americane prin trimișii lor. România a fost reprezentată prin dl Ioan Mincu, care luând cuvântul a rostit o călduroasă vorbire la adresa veneratului nestor al suveranilor din Europa, împăratul și Regele Francisc Iosif I și a mulțamit Austriacilor pentru simpatiile ce le au față de Români.

Ciclone. Un ciclon însoțit de grindină s'a deslăntuit zilele trecute în districtul Tamopol din Galiția. Stricăciunile făcute sunt foarte mari. Recoltele sunt distruse cu desăvârșire, arborii desrădăcinați, clădirile stricate, acoperișurile aruncate de pe edificii. Trăsurile cari mergeau pe stradă încă au fost răsturnate de ciclon și un om a fost omorât iar cinci lucrători grav răniți.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Dr. Alexandru Morariu, adv., Elisabetopol, Ioan Tatu, paroh Cichindeal, câte 1 cor., Dr. Eugen Mețian, adv., Brașov, cor. 2-50, Ioan Ursa, paroh Mețeș și soția sa Ana n. Maxim, T. V. Gheaja, protopresbiter în Cohalm, câte 2 coroane.

Congresul presei. În Septemvrie se va ține congresul internațional al presei în Berlin. Pentru acoperirea șpesei de primire a membrilor din străinătate, consiliul comunal din Berlin a votat suma de zece mii de mărci. Vor lua parte la congres reprezentanți ai presei din Franca, Anglia, Austria, Ungaria, Italia, Olanda, Elveția, Spania și America. Ședințele congresului se vor ține la primărie.

Liga servitoarelor. Servitoarele din America, luând pildă dela ceilalți muncitori, s'au constituit în ligă, pentru apărarea drepturilor lor. Comitetul executiv al ligei își are sediul în Chicago. Liga a stabilit zece porunci pe seama stăpânilor, între cari e și aceea, că servitoarea e în drept să primească ori când vizita prietenilor ori a prietenelor, și membrii familiei nu au dreptul să conturbe vizitele, iar când e musafir în bucătărie, stăpânul trebuie să aștepte până pleacă musafirl. Mai este apoi o poruncă, care sună așa, că odată în lună ziua întregă stăpâna casei are să facă tot lucrul, fiind servitoarea o desăvârșire liberă. Idei curat — americane!

Serate de-ale meseriașilor nostri. Joi în 30 Aprilie n. c. „Reuniunea sodalilor rom. din Sibiu”, a ținut a 4 ședință literară. În cuvântul de deschidere al ședinței, prezidentul Tordășianu mulțamește meseriașilor pentru gingașa atențiune, de care părtaș l'au făcut condolându-l din prilegiul morții mamei sale și îi asigură, că pentru dragostea cu care îl încunjură, cu dragoste va răspunde. Aduce cu multă durere la cunoștință, că preabunul nostru Patron, I. P. S. Sa dl Arhiepiscop și Mitropolit I. Mețianu, a îndurat o groaznică lovitură prin decedarea ficei sale, a generoasei dne Maria Garoiu. Generoasele dăruiri, făcute în amintirea răposatei, la așezămintele noastre de binefacere, înălțator altare de recunoștință și grațitudine în inimile noastre ale tuturor. Cazul morții membrului nostru ajutor Pavel Cotoțiu ne a atins și el în mod nu se poate mai dureros, dat fiind, că repozatul s'a numărat între puținii, cari au conlucrat și au apreciat după vrednicie întreprinderile noastre. În cât pentru înșai ședința literară, d-șoarele Marioara Avrigeanu și Letiția Simtion au făcut bună impresie cu dialogul potrivit „Despre bunăcuviință”, predat la înțeles. D-șoara Eugenia Bordea, a predat frumos și cu multă simțira poezia „Dormi în pace”, de Vlahuță. Drăguță a fost mititica Laura Aron în poezioara „Cântec de primăvară”. A cântat d-șoara L. Simtion, M. Avrigean, la ceteră, Petru Moga la violină și dl prof. Bena la pian Pentru ședința viitoare din 28 Maiu c. dl prof. Bratu și dl G. Navrea se pregătesc cu câteva prelegeri schiop-tonale.

Palatul agriculturii. Măne, Sâmbătă, se va inaugura la Roma palatul agriculturii, în care se va deschide apoi congresul internațional de agricultură. Pentru palatul acesta Regele Italiei a dat zece milioane de lire.

Pusă în libertate. Mama studentului Sicinsky din Lemberg, cel-ce a omorât pe guvernatorul Galiției Potocky, a fost pusă în libertate, la propunerea procurorului, după-ce s'a dovedit, că ea nu a svut nici un amestec în făptuirea fiului ei și a spus, că ea a îndemnat pe fiul ei la omorarea guvernatorului, numai pentru a și-l scăpa dela moarte.

Christos a înviat! Sub acest titlu a apărut într-o frumoasă broșură de 20 pagini eselența profesiune de credință a dlui Aurel C. Popovici, publicată în „Sămănătorul” de Paști, sub titlul „Credința părinților nostri”. Broșura, scoasă în editura „Răvașului” din Cluj, pentru a da și la noi o întindere mai largă ideilor bune, se împarte gratuit. Ca semn de aderență la acest limpede creștin de Român cult și creștin luminat, ofertele benevole se primesc în folosul școlii din Cluj, la redacția „Răvașului”.

„Ușa îndurării.” O frumoasă iconiță a Maicii Domnului, lucrată în stil antic oriental, provăzută pe dos cu o poezie rugăciune, a pus în vânzare dl Dr. Iuliu Florian, secretarul reuniunii femeilor „S. Maria” din Cluj. Este foarte potrivită pentru premii la copii, din prilejul examenelor, ori alte ocazii sărbătorești. Prețul unei bucăți 6 fileri, format mare 10 fil. Se vinde în favorul cantinei școlare, menită a se înființa la toamnă, pe lângă școala română din Cluj.

Din despărț. „Asociațiunei”

Convocare.

Despărțământul IV al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, va ține Duminecă în 18/31 Maiu 1908 adunare în orașul Oena cu următorul

program:

1. Slujba Dumnezească în biserica ortodoxă română din Oena de sus.
2. Cuvântare pentru combaterea unui vițiu adânc înrădăcinat în poporul nostru de Dr. E. Miron Cristea.
3. Raport despre activitatea comitetului, despre starea cassei etc.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.
5. Intregirea comitetului cercual.
6. Înființarea și constituirea unei agenturi.
7. Înființarea unei biblioteci populare.
8. Alegerea unei comisiuni pentru aranjarea unei expoziții de copii.
9. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi și eventuale propuneri.
10. Prelegere despre foloasele comasării de prof. A. Coșciuc.
11. Sara. Prelegere cu skiopticonul, de prof. Aurel Bratu.

Invităm prin aceasta pe toți membri Asociațiunii și pe toți binevoitorii culturii române la această întrunire culturală.

Sibiu, din ședința comitetului despărțământului IV ținută la 9/22 Maiu 1908.

Lazar Triteanu
secretar.

Dr. E. M. Cristea
director.

ECONOMIE.

Peronospora.

Povețe de apărare împotriva peronosporei viticole.

Între vrășmașii (inimicii, dușmanii) cei mai mari ai viilor să numără și peronospora viticolă, numită în unele locuri și mană.

Peronospora e un mucegaiu (burete), care atacă și pustiește frunzele, florile și bobitele vițelor de vie de așa, că în scurtă vreme poate să nimicească tot rodul viei din an, afară de aceea uscându-se frunzele vițelor, lăstarii nu pot crește, rămân verzi și necopți, ear urmarea este, că pentru anul viitor nu vom avea lemnul de rod; vița întregă se slăbește și, dacă se repetă aceasta vre-o câțiva ani, vița pere. Pagube mai mari decât peronospora numai phylloxera cășunează viilor.

Cunoscute fiind însă mijloacele de apărare, e de mare însemnătate, ca să ne apărăm împotriva ei, înainte de a se ivi,

Apărarea constă în aceea, că stropim vița de vie cu așa numita zeamă bordoleză. Aceasta nu e altceva decât apă, în care s'a topit peatră vânăță (sulfat de cupru) și s'a adaus var.

Apa de stropit o pregătim în modul următor:

Pentru stropitul dintăiu să folosește la fiecare 100 litri de apă $\frac{3}{4}$ kgr. peatră vânăță și tot atâta var stâns. (Sub var stâns este a se înțelege, că luând peatra de var punem puțină apă peste ea de așa, că varul să se prefacă numai în praf fin, din praful acesta să ia tot atâta ca și din peatra vânăță.)

Pentru ca topirea să se facă mai iute, peatra vânăță se leagă în un săculeț de pânză rară și se atarnă în jumătatea de apă câtă voim să folosim, iar în cealaltă jumătate de apă punem varul stâns, mestecând bărbătește, ca să se topească bine în apă.

După ce s'a topit piatra vânăță, turnăm în soluțiunea aceasta laptele de var strecurându-l prin o sătă veche ca pietricelele de prin var să nu ne strice stropitoarele, și apoi mestecăm mereu. Dacă apa de stropit are culoarea albastră a cerului, aceasta dovedește, că am pus var desjuns în zeama bordoleză, iar la caz că ar mai fi ceva din laptele de var, va să zică apa n'ar avea culoare albastră, punem în apa de stropit tot atâta apă curată.

Despre aceea că pus-am var de ajuns ne mai putem convinge și așa, că cumpărăm din farmacie (apotecă) de vre-o câțiva cruceri hârtie roșie de lacmus și cu această cercăm zeama bordoleză. Dacă hârtia roșie se învinețește, aceasta dovedește, că am folosit var de ajuns, dacă rămâne însă roșie, mai punem puțin lapte de var până ce hârtia învinețește.

Zeama astfel pregătită o stropim cu ajutorul stropitoarelor (proăștelor, tulumbelor) anume făcute spre acest scop. De câteori umplem stropitoarea, mestecăm bine apa de stropit din butoiu sau din ciubărul, în care am făcut-o și o străcurăm prin sătă ca să nu între gunoii în stropitoare. E bine dacă și în decursul stropitului se scutură (clătină) stropitoarea din spate pentru ca să se amestece zeama din ea.

Pentru întâioară se stropește când lăstarii au 8—10 frunze, adică pe la mijlocul unei Main, a doua oară la 14—20 zile după stropitul întâiu, a 3 a și a 4 a oară în lunile Iulie și August.

Pentru stropitul al doilea și celelalte se va lua 1 kgr. de peatră vânăță la 100 litri apă și tot atâta var stâns. Mai multă peatră vânăță nu e de lipsă să se iee, de oarece mărește numai cheltuielile fără a avea succes mai mare.

La stropit să îngrijim, ca zeama să ajungă peste tot locul, va să zică nu numai frunzele, ci și ciorchinul precum și florile, boabele și lăstarii să fie stropiți, căci peronospora îi atacă și strică și pe aceștia.

Zeama bordoleză, să se facă numai în ziua în care se și folosește, de oarece dacă stă, perde din putere.

Timpu cel mai periculos pentru viță este, când după o ploaie mărunță urmează căldură mare, căci atunci se ivește peronospora mai tare, și în asemenea casuri, dacă via e încă nestropită, o stropim fie chiar și pe ploaie, de oarece numai așa putem împedeza ivirea și lățirea peronosporei.

Apărarea contra peronosporei trebuie să fie totdeauna preventivă, adică înainte de a se ivi peronospora. Frunzele atacate noi nu le mai putem vindeca cu nici un fel de praf sau stropit, deci trebuie să avem grije să stropim la vreme de oarece orice întrelăsare aduce pagube mari după sine prin pierderea în mare parte a recoltei și prin necoacerea coardelor de rod pentru anul viitor.

Sibiu, 10 Maiu 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.
Pantaleon Lucașu, Vic. Tordășianu
prezident. secretar.

Cărți și reviste.

„Răvașul”, revistă culturală ilustrată, anul VI. numărul 9 și 10 a apărut cu următorul cuprins: Aurel C. Popovici: Credința părinților. I. Agărbicean: Ciasuri de dimineață. Al. P. Dafin: La viață. Români la consiliul din Florența. I. E. Oltean: Primăvara. Urme istorice din 1758—1860. Al. P. Dafin: Tălharul pe cruce. A. Melin. După un an. Ioan Roșior: Icoane vechi. Căntece populare din Bucovina. Creștături. Cronică. Cărți. Reviste. Ziare. Abonamentul 6 cor. la an.

Nr. 115/1908,

[123] 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna de-sisericicească gr.-or., clasa a II-a, Gârda-de-bisericiu la filia Neagra-le-sus din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotărei preoț. din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită în timpul deschis rugărilor lor concursuale cu documentele recerute de legile în vigoare la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 1 Mai, 1908.

Romul Furdul
protopresb.

VASILIE BANN

SIBIIU

str. Ocnei 7 — str. Faurului 16

în casa sa proprie „La Cizma roșie“
cel mai mare

depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii. Pentru provincie comandeză de nu trimit recomandate, la caz de ne corespund, se primesc îndărăpt în schimb. [90] 51—

ASPIRINUL

este cel mai plăcut și mai modern mijloc pentru tot felul de boale reumatice, neurestenice. Efect minunat la influență, cataruri, dureri de cap, migrenă, reumă, podagră etc. Aspirinul este astăzi cel mai trebuincios medicament al medicilor.

Să ne păzim de imitațiuni!

De oarece în locul singurului Aspirin veritabil a lui Bayer, să dă de multeori altul, să cerem

Tablete de Aspirin

împachetate numai în forma originală cum arată ilustrația alăturată (20 bucăți cu tablete ce conțin 1/2 gram phiolă, prețul cor. 1.20.

Fiecare tabletă poartă inscripția „Aspirin“.

Nu mai aceste tablete dovedesc veritabilitatea aspirinului; oricare altă tabletă este de respins ca neveritabilă. Vândut ca praf, după cum în nenumărate rânduri au dovedit autoritățile de examinare, aproape nici odată nu se capătă aspirinul lui Bayer, ci numai un preparat înlocuitor, se plătește pentru el însă adevăratului aspirin. — Așadară precauție! Dacă cumva în vre-o farmacie nu s'ar căpăta aceste tablete de aspirin singure veritabile, ne rugăm să ni se comunice, că prin mijlocirea vreunei farmacii din capitală să-i trimeată

Fabr. de vopsele, mai înainte Friedr. Bayer & Co.,

[91] 6-6

Elberfeld.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în dată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (146) 27-52

Clopotele găurite

o invenție proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru face-rea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuranturi ilustrate gratis.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrare bine? Numai la

IOAN PETRASCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 34,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [25] 10-52

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Steinbruch)

se recomandă cu insistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 72—

Sibiu — Nagyszeben.

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și cailor. Prețul 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a soarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mâncărimea păduchilor, prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica prețul, chiar perd din valoare. Fiecare econom să întrebuințeze această unsoare. Prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și diferitelor liqueruri. Cine voește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru a prepară 1 litră este 40 fileri. Tot atâta și pentru rachi de prune, drojii, slivoviță, borovicica și altele.

Thea foarte fină și bună. Prețul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 și 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Tinctură contra picioarelor și mânilor înghețate. 70 fileri.

Tinctură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereți preț-courantul cel mare și-l primiți gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

[95] 50-52

apotecar în Szászváros, piața școalei Nr. 37.

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 8-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai

1 Coupon 7 Coroane
1 Coupon 10 Coroane
1 Coupon 12 Coroane
1 Coupon 15 Coroane
1 Coupon 17 Coroane
1 Coupon 18 Coroane
1 Coupon 20 Coroane

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru turiști, camgară de mătăș etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică depositul fabricii de pânză, bine cunoscut ca reel și solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușteriiilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof în locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de efitne.

Mare asortiment. Excitare cu cea mare atențiune și a comandelor mici, din marfă de (48) 23-40 tot proaspătă.

APĂ MINERALĂ PHŌNIX

DIN BUZIÁS

Intrece orice apă la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, fără fier, îndeosebi împrăpătătoare apă de masă, bogată în acid carbonic.

Recomandată de medici. Recomandată de medici.

Efect excelent la suferințe de rărunchi și beșică, catar cronic de rărunchi, peatră; precum și la îmbolnăvirile catarale ale escretiunilor. — Prospecte trimite la cerere administrația:

Direcțiunei băilor lui MUSCHONG în Buziasfürdő.

(286) 39-100

Biblioteca religioasă a „Telegrafului Român“

Sfinții:

1. Vasile cel mare . . . 20 fil.
2. Marele Mucenic George 30 "
3. Apostolii Petru și Pavel 30 "
4. Marele Mucenic Dimitrie și Sfinții Marii împărați Constantin și Elena 30 "

Ediție populară, alcătuită după „Viața Sfinților“, tipărită în București la 1835, de Simeon Popescu, protopresbiter. Sibiu 1906. Tiparul TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE, de unde se pot procura.